

конкурентоспособности как отдельных предприятий и отраслей, так и региональных и национальных экономик в целом.

Конкурентная борьба в современных условиях разворачивается не столько за обладание капитальными ресурсами и материальными ценностями, сколько за способность к разработке и внедрению инноваций. Обеспечение устойчивости экономического развития требует постоянных технологических усилий со стороны предприятий, соответствующей региональной политики в сфере науки и техники, главной стратегией которой становится обеспечение социально-экономических, организационных, правовых условий для формирования и эффективного использования научно-технического потенциала экономики с целью повышения ее конкурентоспособности на мировом рынке товаров и услуг. Реализация активной инновационной политики является предпосылкой в достижении превосходства не только в экономической, но и в социальной сфере.

Список использованной литературы

1. Шимаи М. Роль и влияние транснациональных корпораций в глобальных сдвигах в конце XX столетия / М. Шимаи // Проблемы теории и практики управления. 1999., № 3.
 2. International Trade Statistics, 2009. – Geneva: WTO Publications, 2009. – 243p.
 3. Monitoring industrial research: The 2010 EU Industrial R&D Investment. SCOREBOARD. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010. – 114p.
 4. Science, technology and innovation in Europe. - Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 2010 –228 p.
 5. World Investment Report 1995: Transnational Corporations and Competitiveness. – UNCTAD, New York and Geneva, 1995. – 491p.
 6. World Investment Report 2010: Investing in a Low-Carbon Economy UNCTAD, New York and Geneva, 1995. – 184p.
- Статья надійшла до редакції 06.09.2011.

G.A. Chernichenko, T.V. Orekhova, H.V. Bulatova

THE ROLE OF TNCs IN THE INTERNATIONALIZATION OF RESEARCH

The article analyzes recent trends in world production; assess the role and place of today's multinational companies in the process of internationalization of research.

УДК 339.5(477)

О.А. Беззубченко

ОСОБЛИВОСТІ ВКЛЮЧЕННЯ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

У статті досліджено сучасний стан розвитку світового ринку товарів та послуг. Визначено місце України на світогосподарській арені, структура та динаміка зовнішньоторговельних відносин з країнами світу. Особлива увага приділена питанню трансформації існуючої структури експорту товарів та послуг України.

Ключові слова: зовнішньоторговельні зв'язки, міжнародний поділ праці, експорт, коефіцієнт внутрішньогалузевої міжнародної спеціалізації, імпортозалежність, транспортна система, конкурентоспроможність.

Здобуття Україною незалежності вимагало створення стратегії фактичного виходу на світову арену як суб'єкта міжнародних економічних відносин та механізму та відповідного механізму її реалізації. Суттєві зміни в геополітичних пріоритетах України, що відбулися після здобуття нею незалежності, та особливості сучасного стану економічного розвитку країни визначають важливу роль зовнішньоекономічних, насамперед зовнішньоторговельних, відносин у її розвитку. Від того як буде розвиватися зовнішньоторговельне співробітництво на міжнародній арені залежить подальший економічний і соціальний розвиток держави.

Найбільш дієвою і ефективною стратегією інтеграції України до світового ринку товарів та послуг є поєднання структурної перебудови економіки з її орієнтацією на активне зростання експорту, диференціацію його потенціалу та зменшення від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, яке притаманно Україні з 2005 р.

Сучасний період міжнародного економічного розвитку характеризується широким залученням країн у міжнародні взаємозв'язки. Це відбувається через постійно зростаючі масштаби сучасного виробництва, що перевищують національні потреби та як, наслідок цього, національні рамки. В умовах постійного розвитку процесів інтернаціоналізації і глобалізації особливого значення набуває механізм взаємодії між господарствами країн світу на рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності. Актуальність даної теми пов'язана з тим, що відкритість економік і лібералізація світової торгівлі не тільки сприяють виходу країн на зарубіжні ринки, але й підвищують вимоги до якості товарів і послуг, які національні підприємства пропонують на світовому ринку. Рівень якості пропонованих товарів та послуг та задоволення ними споживачів залежить від ступеню конкурентоспроможності країни, її підприємств та продукції, яку останні виробляють.

Вагомий внесок у дослідження проблем функціонування ринку товарів та послуг зробили відомі як українські так і зарубіжні економісти-вчені: Беляев М., Богомолів О., Дахно І., Зверев Ю., Карпенко С., Козик В., Любецкий В., Мазаракі А., Новицький В., Філіпенко А., Школа І., Циганкова Т. та ін. Проте в умовах постійних трансформацій, що відбуваються на світовому ринку товарів та послуг під впливом глобалізаційних процесів механізм залучення до нього України потребує подальших досліджень.

Сьогодні, за оцінками фахівців, процес інтеграції України у світогосподарську систему поки що відбувається на засадах не вигідних і неперспективних сфер діяльності [1].

З кожним роком обсяги міжнародної торгівлі товарами зростають, за винятком 2009 року, коли світова економічна криза викликала скорочення майже на 23% в обсязі світової торгівлі – найбільший спад з часів Другої світової війни. Основною причиною цього стало різке скорочення попиту, перш за все на споживчі товари тривалого користування та інвестиційні товари, які займають велику частку в світовій торгівлі.

Найбільша частка світової торгівлі товарами припадає на розвинені країни (57%), на другому місці знаходяться країни, що розвиваються, на частку яких припадає 40%, частка країн з перехідною економікою дорівнює лише 4%.

За останні десять років (2000-2009рр.) відбулось зростання показника експорту товарів за всіма групами країн, але найбільший темп росту експорту показали країни з перехідною економікою - 310%, на другому місці знаходяться країни, що розвиваються – 269%, темп росту ж розвинених країн, які лідирують за обсягами експорту, дорівнює лише 166%.

Сьогодні в міжнародній торгівлі товарами суттєво скорочується питома вага сировини і різко підвищується частка готових виробів: 72% складає продукція обробної промисловості, причому половина цього показника припадає на технічно складні машини та обладнання; 9% складають продовольчі товари (у тому числі напої і

тютюну); 19% складає мінеральна сировина і паливо. Зменшення частки сировини в світовій торгівлі пояснюється наступними причинами: розвитком хімічної промисловості та як наслідок різким зростанням торгівлі мінеральним паливом - нафтою, природним газом; використанням ресурсозаощаджувальних технологій. [2, с. 148]. Проте суттєвих змін в товарній структурі світової торгівлі за десять років не відбулося про що свідчить коефіцієнт Гатєва (0,3), як і раніше більша частка вартості світового експорту припадає на технічно складну, диференційовану продукцію – машини та обладнання (40% в 2000 р. та 49% в 2009 р.). Збільшення експорту продукції машинобудування супроводжується одночасним зростанням торгівлі компонентами, вузлами, деталями, напівфабрикатами.

Аналіз напрямків торгівлі дозволяє виявити, що випереджальними темпами росте взаємна торгівля промислово розвинених країн, на які доводиться майже 60% світового експорту. У свою чергу країни, що розвиваються вивозять в індустриальні країни близько 70% своїх експортних товарів (з них Китай - 34%). Що ж стосується учасників торгівлі, то підсилюється тенденція витиснення зі світового ринку середніх і дрібних експортерів і імпортерів. Зовнішньоторговельні зв'язки концентруються в рамках монополістичних об'єднань [3].

Таким чином, світовий ринок товарів на сучасному етапі в певній мірі диверсифікований, з різноманітним товарним асортиментом зовнішньоторговельного обороту, що обумовлено поглибленням міжнародного поділу праці і зростаючими потребами у товарах виробничого і споживчого призначення.

Одночасно зі збільшенням обсягу міжнародної торгівлі товарами розширюється торгівля послугами. Обсяг ринку послуг складає приблизно 20% світової торгівлі, причому темп росту даного сектору світової економіки перевищує темп росту світового товарного обігу. Так в 2009 році обсяг світової торгівлі послугами склав 3415 млрд. дол. США, це в 2,2 рази більше у порівнянні з 2000 роком. Однак в 2009 році спостерігався спад світової торгівлі послугами на 12%, це був перший раз з 1983 року, коли торгівля послугами знизилась в річному численні. Перш за все, це було зумовлено падінням попиту на транспортні послуги, з огляду на те, що ця категорія тісно пов'язана з торгівлею товарами.

Серед країн за різним рівнем економічного розвитку у загальному обсязі світового експорту послуг лідирують розвинені країни, на їх частку в 2009 році припадало 71% (2420 млрд. дол. США), тобто вони є основними постачальниками послуг на світовий ринок, однак з кожним роком на світовій арені все більшу частку починають займати країни, що розвиваються, в 2009 році вони склали 26% світового експорту послуг, або 903 млрд. дол. США, що на 3,6% більше ніж в 2000 році. Частка ж країн з перехідною економікою залишається мізерною - лише 3% від загального обсягу експорту послуг, що дорівнює 92 млрд. дол. США

Всі групи країн за різним рівнем економічного розвитку характеризувались позитивною динамікою, щодо збільшення експорту послуг до 2009 року. Найбільш сильно світова економічна криза вплинула на країни з перехідною економікою та спричинила падіння показника експорту послуг на 17%, менш усього від неї постраждали країни, що розвиваються, їх обсяг експорту послуг знизився лише на 10%.

Основні тенденції сучасного розвитку світового ринку послуг передусім зумовлюються невідпинним збільшенням обсягів інформатизаційного бізнесу, інтернет-технологій, комп'ютерних, телекомунікаційних послуг, що супроводжується стрімким зростанням обсягів міжнародного консультаційного бізнесу, до якого поступово відбувається залучення наукових розробок в галузі управління, експертизи, обчислювальних та аналітичних технологій.

До 2008 року спостерігалась позитивна динаміка щодо збільшення обсягів як експорту так і імпорту товарів та послуг. Однак в 2009 р. відбулось різке зниження експорту на 37% (з 78709 до 49296 млн. дол.) та імпорту на 45% (з 92003 до 50607 млн. дол.) у порівнянні з 2008 роком (рис. 1).

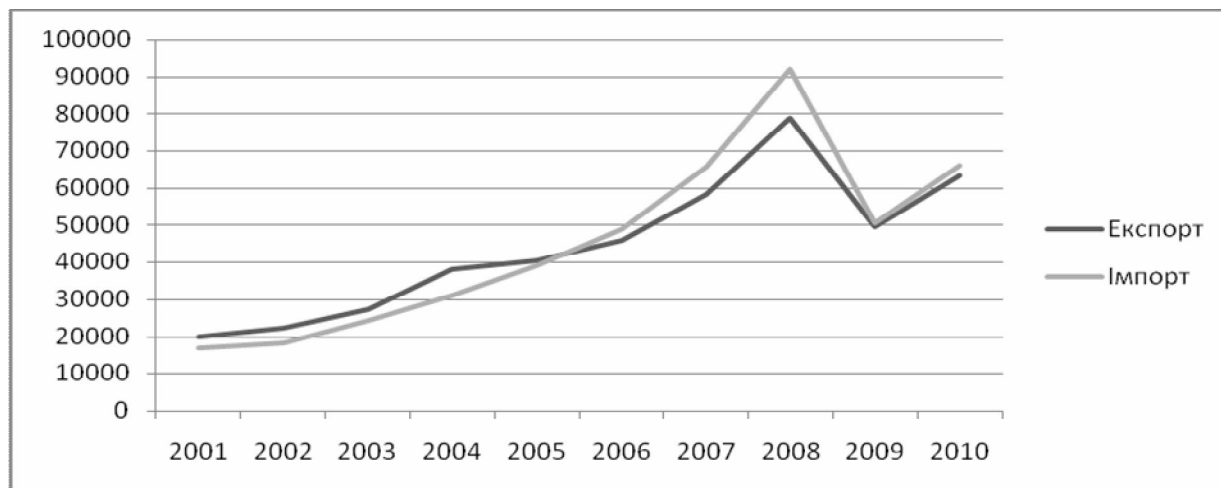

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі України за 2001-2010 роки, млн. дол. США

Це пов'язано перш за все зі світовою економічною кризою. Але вже в 2010 році країна почала виходити з кризового стану, збільшивши показники як експорту так і імпорту, на 28% та 31% відповідно у порівнянні до попереднього року. Проте від'ємне сальдо зовнішньо-торговельного балансу країни в 2010 становило 3113 млн. дол. США.

Важливий показник що характеризує участь національної економіки в міжнародному поділі праці - індекс відкритості економіки України який протягом 2001-2010 років перевищував 80%. Таке велике значення індексу свідчить про значну відкритість ринків України до зовнішньої торгівлі. Найбільше значення цього показника спостерігалось в 2004 році (106%), найменше - в 2009 році (86%).

Аналіз зміни товарної структури експорту України за 2001-2010 роки (коефіцієнт Гатєва - 0,1) показав, що товарна структура зовнішньої торгівлі зазнала незначних змін, перш за все, за рахунок збільшення частки продовольчих товарів та зменшення обсягів експорту недорогочінних металів. Однак ці товари все ще залишаються основою експорту України. Так в 2010 році на частку недорогочінних металів та виробів з них припадало 34%, з яких 28% - це чорні метали, на другому місці знаходились продовольчі товари (19%) серед яких велику частку займали продукти рослинного походження. Мінеральні продукти займали 13%, зокрема 7% - це енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки та 5% - це руди, шлаки та зола. Частка механічного обладнання, продукції хімічної промисловості та транспортних засобів становила відповідно 11%, 7% та 6%. Всі інші товари, які експортуються Україною, характеризувалися невеликими обсягами та загалом становили 10% від загального обсягу.

Для оцінки ступеня близькості між світовою та українською товарною структурою торгівлі було розраховано коефіцієнт подібності який склав 0,55, що свідчить про велику розбіжність товарної структури торгівлі в світі та в Україні. Отже, зовнішньоторговельна політика України повинна бути спрямована на оптимізацію експорту товарів з огляду на світові тенденції.

Аналіз товарної спеціалізації було здійснено на основі розрахунку коефіцієнтів внутрішньогалузевої міжнародної спеціалізації України (K_i^{FC}), що свідчать про

зростання за останні десять років імпортозалежності країни.

В 2010 році у порівнянні з 2001 роком Україна все ще спеціалізувалась на експорті продовольчих товарів та недорогоцінних металів але втратила свої позиції по експорту продукції хімічної промисловості і стала імпортозалежною від цієї продукції. Також неоптимістична ситуація спостерігається і в експортоорієнтованій галузі недорогоцінних металів та виробів з них, якщо K_i^{TC} за цією продукцією в 2001 році дорівнював 78,23% то вже к 2010 року цей показник знизився на 16,7% і склав 61,53%. Це означає, що більш дешева і конкурентоспроможна продукція з інших країн витісняє вітчизняних виробників зі світового ринку. Що стосується групи продовольчих товарів, то для неї характерні коливання K_i^{TC} з піками у 2002, 2004 та в 2009 роках.

Головними причинами того, що у багатьох груп товарів коефіцієнт внутрішньогалузевої міжнародної спеціалізації України в 2010 році від'ємний, є відсутність в Україні нового модернізованого, інноваційного обладнання, нових технологій, що дозволило б значно покращити якість продукції, її конкурентоспроможність на українському та міжнародних ринках, збільшити швидкість випуску продукції, зменшити витрати на брак і робочу силу, підвищити рівень екологічності виробництва, подовжити життєвий цикл товару. Україна потребує інвестицій в сферу промисловості саме для заміни застарілого обладнання. Підтримка експортоорієнтованих галузей поступово призведе до економічного зростання України.

Отже, експортоорієнтованими групами товарів в Україні є недорогоцінні метали та вироби з них та продовольчі товари. Їх загальна частка в структурі експорту складає 53%.

Основа структури зовнішньої торгівлі послугами України становлять транспортні, різні ділові, професійні та технічні та фінансові послуги (таб. 1).

Таблиця 1

Структура зовнішньої торгівлі послугами України за 2010 р., млн. дол. США [4]

	Експорт			Імпорт			Сальдо
	млн.дол. США	у % до загального обсягу	у % до 2008р.	млн.дол. США	у % до загального обсягу	у % до 2008р.	
Усього	11636,6	100,0	121,2	5440,3	100,0	80,0	6196,3
Транспортні послуги	7807,7	67,1	123,8	1145,7	21,1	60,1	6662,0
Подорожі	380,6	3,3	127,2	345,1	6,3	66,4	35,6
Послуги зв'язку	345,1	3,0	107,4	125,2	2,3	108,4	219,8
Будівельні послуги	138,7	1,2	112,1	105,1	1,9	149,3	33,6
Фінансові послуги	475,3	4,1	127,9	1084,5	19,9	90,0	-609,1
Комп'ютерні послуги	335,0	2,9	120,2	175,7	3,2	66,8	159,3
Роялті та ліцензійні послуги	41,5	0,4	284,4	412,0	7,6	90,4	-370,5
Ділові, професійні та технічні послуги	1473,0	12,7	120,2	855,2	15,7	79,8	617,8
Послуги з ремонту	425,4	3,7	98,9	47,8	0,9	132,4	377,7
Інші послуги	214,1	1,8	77,3	1144,0	21,0	124,8	-929,9

Для аналізу відповідності структури торгівлі послугами України та в світу було розраховано коефіцієнт подібності, який склав 0,66 . Отже структура зовнішньої торгівлі послугами в Україні наближається до світової структури, однак високе

переважання транспортних послуг в експорті України негативно відображається на ефективності її зовнішньої торгівлі.

Таким чином, основу експорту послуг України складають транспортні, ділові професійні та технічні послуги. Їх загальна часта становить 79,8%, що свідчить про велику спеціалізацію України саме на цих послугах.

Важливу роль в зовнішній торгівлі послугами України відіграють ділові, професійні та технічні послуги. Їх частка в експорті складає 12,7%, а в імпорті – 15,7%.

Серед експорту послуг значну частку у 67,1% займають транспортні послуги, це зумовлено перш за все тим, що через Україну проходять важливі транспортні сполучення міжнародного значення, які поєднують країни Західної Європи та країни СНД. Однак, незважаючи на позитивну динаміку (за виключенням 2009 року) щодо збільшення обсягів експорту товарів та послуг, місце України на світовій арені залишається незначним, її частка на світовому ринку становить лише 0,3 %.

Міжнародні транспортні послуги, будучи специфічним товаром, продаються і купуються на міжнародних транспортних ринках, що розрізняються залежно від видів транспорту, географічних районів перевезення і видів перевезених вантажів [5]. Транзитний потенціал країни – це потенційні можливості наявних і створюваних у країні додатково об'єктів і засобів виробничої, а також відповідних інституціональної та інформаційної інфраструктур забезпечувати безперебійне та безпечне транспортування під митним контролем територією цієї країни транспортними засобами транзиту всіх видів транспорту (включаючи трубопровідний та лінії електропередач), вироблених за її межами транзитних вантажів (у тому числі енергетичних ресурсів та електроенергії) для споживання в інших країнах[6].

За своєю суттю транзит є експортом транспортних послуг, які надаються національними компаніями вантажовласників та перевізників під час проходження вантажу і транспортного засобу територією України [7].

Крім того, транзит є стимулюючим фактором розвитку широкого кола супровідних послуг із заправлення транспортних засобів паливом, організації торгівлі й харчування, ремонту транспортних засобів та їх сервісного обслуговування.

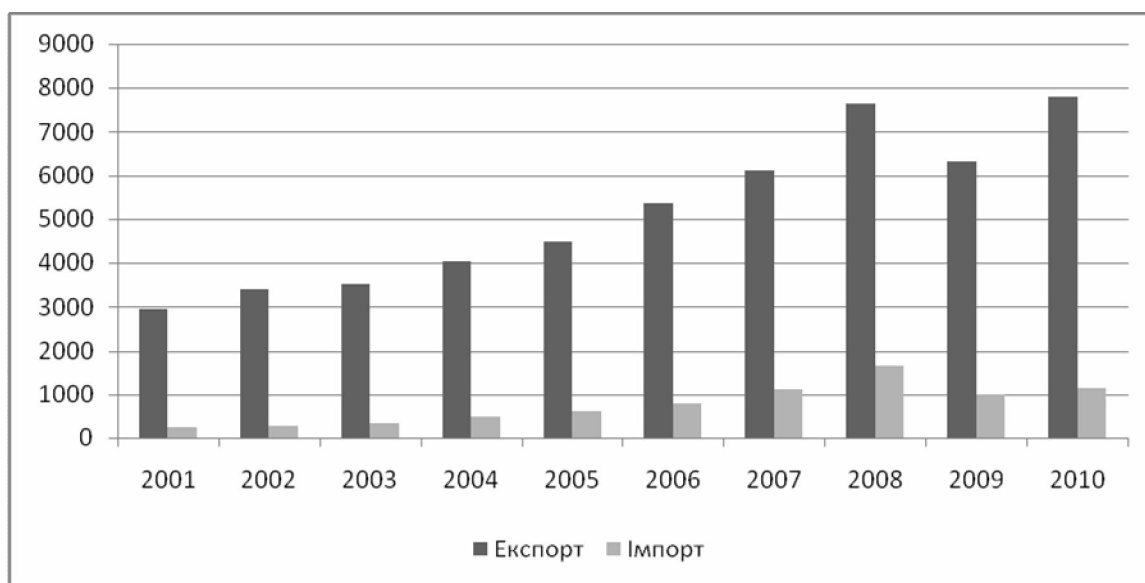

Рис. 2. Динаміка зовнішньої торгівлі України транспортними послугами за 2001-2010 роки, млн. дол. США [4]

Динаміка зовнішньої торгівлі транспортними послугами України характеризується позитивною тенденцією, за виключенням 2009 року, в якому спостерігався спад показників як експорту так і імпорту, на 17,43% та 39,86% відповідно. Експорт транспортних послуг в Україні становив у 2010 році 7,8 млрд. дол. США, імпорт - 1,1 млрд. дол. США. Позитивне сальдо склало 6,7 млрд. дол. США (рис. 2).

В структурі експорту найбільша частка припадає на трубопровідний транспорт – 3357,7 млн. дол. США (43% обсягу експорту транспортних послуг). Експорт послуг залізничного та морського транспорту становить відповідно 1456,8 млн. дол. США (18,7% обсягу експорту транспортних послуг) та 1231,6 млн. дол. США (15,8% обсягу експорту транспортних послуг). Дещо нижчий показник експорту послуг повітряного транспорту – 1177,8 млн. дол. США, що становить 15,1% загального обсягу експорту транспортних послуг .

Більша частка транспортних послуг припадає на вантажоперевезення 4292,7 млн. дол. США (54,98% обсягу експорту транспортних послуг), а на перевезення пасажирів – 906,3 млн. дол. США (11,61% обсягу експорту транспортних послуг).

Враховуючи вигідне економіко-географічне положення України, роль транспортної галузі у забезпеченні позитивного балансу зовнішньоторговельних операцій повинна збільшуватися. Це можна забезпечити шляхом спрямування зусиль на розбудову транспортної інфраструктури з урахуванням конкурентоспроможності транспортної мережі України для здійснення транзитних перевезень, збільшення конкурентних можливостей інтеграції транспортної системи України у світову транспортну систему, забезпечення відповідності роботи транспортної системи новим вимогам, пов'язаним із завданнями розвитку економіки країни, забезпечення високої якості та швидкості здійснення як внутрішніх, так і міжнародних та транзитних перевезень.

Для збереження надійних позицій на міжнародних транспортних ринках транспортно-дорожній комплекс повинен відповідати європейським та міжнародним стандартам та забезпечувати належний рівень обслуговування міжнародних перевезень у напрямках міжнародних транспортних коридорів. Збільшення обсягів транзиту потребує розвитку транспортних вузлів та митних переходів, застосування нових високоефективних технологій, які б забезпечили якісне оформлення та здійснення митного контролю із мінімальними затратами [8].

На міжнародному рівні Україна приєдналася або проводить процедури приєднання до основних конвенцій і багатосторонніх угод у галузі транспорту, які визначають пріоритетні напрямки та умови перевезень транзитних вантажів. Серед цих заходів найважливішими є приєднання до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ), проведення роботи щодо підписання Конвенції про процедуру міжнародного митного транзиту під час перевезення вантажів залізничним транспортом, розробка проекту Закону „Про приєднання України до Конвенції про спільну транзитну процедуру” та ін. [9].

Важливим елементом транспортної інтеграції є також формування загального спеціалізовано-транспортного інформаційного простору. Скоординований інформаційний простір дозволяє активізувати інтеграцію, забезпечити ефективність і безпеку експлуатації транспортних систем, підвищити якість обслуговування споживачів транспортних послуг. Україна гостро потребує створення власного інформаційного поля, яке б оптимально вписалося в міжнародні транспортні системи Заходу і Сходу, підвищило продуктивність транспортних коридорів, що пролягають через українську територію. Основними заходами під час розв'язання проблем інформаційного забезпечення транспортно-дорожнього комплексу є:

- створення безперервного контролю за проходженням вантажів за елементами транспортного технологічного ланцюга для виключення невикористаних збиткових затримок і забезпечення збереження товарів;
- створення інформаційної системи для споживачів транспортних послуг у межах усіх країн, що співробітничать з Україною;
- створення баз даних для єдиного інформаційного забезпечення міждержавних перевезень вантажів і пасажирів;
- вирішення завдань інформаційного забезпечення, формування міжнародних транспортних коридорів з урахуванням міждержавних вимог;
- технічна модернізація бази інформатики, використання сучасних передових інформаційних технологій міждержавних перевезень;
- створення системи транспортної статистики [10].

Таким чином, головним завданням подальшого функціонування транспортної системи України є забезпечення зростання експорту транспортних послуг на основі ефективного використання конкурентних переваг України.

Важливу роль в зовнішній торгівлі послугами України відіграють ділові, професійні та технічні послуги. Їх частка в експорті складає 12,7%, а в імпорті – 15,7%.

Ділові послуги - це види діяльності, які здійснюють макро- і мікроекономічні регулювання і підтримку оптимальних пропорцій економіки, зайняті обслуговуванням основного та інфраструктурного виробництва, державного управління. Ділові послуги, представляючи собою своєрідну форму регулювання економічних процесів, таким чином, є альтернативою централізованої форми управління народним господарством. Будучи методом впровадження наукових знань в економіку, ділові послуги виконують ті функції її реалізації, які в менш ліберальних системах бере на себе централізоване управління і планування.

Перелік ділових послуг постійно збільшується, чому сприяє наявність необхідних умов і факторів їх розвитку.

Ділові послуги через розгалужену мережу організацій впливають на формування стандартів, що пред'являються якості управління; адресно поширюють інформацію про перспективні розробки в області структур процесів і методів управління. Професіонали, які надають ділові послуги, виступають у ролі «додаткового», тимчасового працівника, якого не завжди доцільно мати в постійному штаті підприємства, що сприяє скороченню витрат та кращому використанню ресурсів на управління [11, с.16].

Таким чином, важлива роль ділових послуг зумовлюється, по-перше, тим, що вони створюють необхідні умови для якісного та ефективного функціонування обслуговуваних сфер народного господарства (матеріальних і нематеріальних), по-друге, тим, що вони сприяють формуванню і тісній взаємодії всіх елементів інфраструктурного комплексу. Така подвійна роль ділових послуг впливає з виконуваних функцій однаково необхідних як для основних, так і для інфраструктурних складових. Відтворюючи ринкові відносини, вони створюють середовище проживання підприємницьких структур.

У сучасних умовах ринок ділових послуг в Україні повільно розвивається, однак все ж таки відстає від світового, й не може характеризуватися як такий, що склався, та цивілізований. В 2010 році спостерігається збільшення обсягів експорту на 20% до 1473 млн. дол. США, імпорт в свою чергу все ще продовжує зменшуватись, у порівнянні з 2009 роком він знизився на 4,5% і склав 855 млн. дол. США. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі діловими, професійними та технічними послугами у порівнянні з 2009 роком збільшилось.

Ринок ділових послуг вимагає підтримки, спрямованої на розвиток та посилення ділової взаємодії шляхом покращання якості пропозиції і стимулювання попиту на

бізнес-послуги, шляхом активізації процесу розвитку нових видів таких послуг в контексті проблем, що виникають у реальній діяльності підприємців: підвищення кваліфікації, консалтингові послуги тощо.

Таким чином, основними ринками збуту української продукції залишаються ринки країн СНД та ЄС. За товарною характеристикою наша країна орієнтується на світові ринки сировини та продовольства. Серед експорту послуг значну частку (67,1%) займають транспортні послуги, це зумовлено транзитним розташуванням території країни, що поєднує країни Західної Європи та країни СНД. Однак незважаючи на позитивну динаміку (за виключенням 2009 року) щодо збільшення обсягів експорту товарів та послуг, місце України на світовій арені залишається незначним, її частка на світовому ринку становить лише 0,3 %. Таке становище необхідно змінювати за рахунок структурної перебудови економіки з її орієнтацією на активне зростання конкурентоспроможного експорту, диференціацію його потенціалу, та зменшення від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі.

Список використаної літератури

1. Андрійчук В.Г. Економічна безпека України: стан, критерії виміру та превентивні заходи її зміцнення [Електронний ресурс] / В.Г. Андрійчук. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/uazt/2010_1k.pdf
 2. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини [навч. посіб.] / О.С. Передрій. - К.: Центр навч. літ., 2006. - 274 с.
 3. База статистичних даних ООН з торгівлі товарами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://comtrade.un.org>.
 4. Державний комітет статистики України: офіційний сайт [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 5. Піонтковська О.В. Загальні тенденції розвитку міжнародного ринку транспортних послуг / О.В. Піонтковська // Формування ринкових відносин в Україні.— 2005.— № 9. — С. 60–62.
 6. Войченко Т.О. Альтернативи транспортної складової транзитного потенціалу України [Електронний ресурс] / Т.О. Войченко. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vodt/2009_10/20_Alternatyvy_transportnoi_skladovoi_.pdf.
 7. Окландер М.А. Логістика : [підруч.] / М.А. Окландер. — К. : ЦУЛ, 2008. — 346 с.
 8. Цветов М.Ю. Основні тенденції розвитку транспортного сектору економіки України [Електронний ресурс] / М.Ю. Цветов. - Режим доступу: <http://ekuzt2009.detut.edu.ua/sekcziya-1/63-osnovn-tendencz-rozvitku-transportno-gosektoru-ekonomki-ukrani.html>.
 9. Пікулик О.Б. Україна на міжнародному ринку транспортних послуг [Електронний ресурс] / О.Б. Пікулик. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/nvnu/misnarod_vidnos/2008_6/R3/4.pdf.
 10. Єфименко К.А. Пріоритети розвитку транспортної галузі на 2010 рік [електронний ресурс] / К.А. Єфименко. — Режим доступу: <http://www.mintrans.gov.ua/uk/strategy/18175.html>.
 11. Иванов Н.Н. Управление бизнес-услугами: [учебн. пособ.] / Н.Н. Иванов. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2010. — 48 с.
- Статья надійшла до редакції 02.09.2011.

O. Bezzubchenko

**FEATURES OF UKRAINE'S PARTICIPATION IN THE WORLD MARKET FOR
GOODS AND SERVICES.**

The current state of the global market for goods and services is searched in the article. The place Ukraine on the world economic scene, the structure and dynamics of foreign trade relations with countries in the world are defined. Particular attention is paid to transformation the existing structure of exports of goods and services in Ukraine

УДК 339.942(477:564.3)

Y. Dubenyuk

**BACKGROUNDS OF THE ECONOMIC COOPERATION BETWEEN UKRAINE
AND THE REPUBLIC OF CYPRUS**

The article is devoted to systematization and characteristics of the main pre-conditions of bilateral economic relations realization between Ukraine and the Republic of Cyprus, much attention is paid to the assessment and the comparative characteristics of the social and economic indices of the national economic development of the countries.

Key words: *economic relations, natural, demographical, historical, economic and political pre-conditions.*

Cyprus is considered as a strategic economic partner of Ukraine not only due to some common features in economic development, but also taking into account some events in historical, ethnological, cultural and other spheres. Now the Republic of Cyprus is one of the main investors of the Ukrainian economy, having invested about 11 billion dollars, creating about 3 thousands enterprises, providing the jobs for several thousands of Ukrainians. Ukraine also has invested about 6,5 billion dollars in Cyprus and the highest dynamics' indices of the Ukrainian investments into Cyprus economy have been achieved within the last several years.

As for another sphere of the cooperation between the countries – foreign trade – unfortunately the volume of trade turnover between Ukraine and the Republic of Cyprus is only about 300 million dollars, which doesn't correspond to the economic potential of both countries. So many attempts should be made in order to increase this amount and to make the foreign trade relations more effective for both countries, to make our goods and services more competitive not only on the Cyprus market, but also on the market on the whole European Union as well as to diversify the structure of merchandise and service trade of Cyprus. This is also one more reason to make the relations between Ukraine and the Republic of Cyprus more dynamic. In 2012 Cyprus will be the Head Country in the European Union Council and Ukraine can get use of that event for making its joining to the EU closer and faster. Also for this aim the possibility of the Bilateral Intergovernmental Commission creation is discussed now. So the investigation of the main elements of the potential of the above-mentioned countries for working out the further directions of economic relations' realization is necessary and in time.

The main aspects of the Ukrainian economic relations realization are investigated in the papers of such national economists and scientists as Makogon Y., Kozyk V., Filipenko A., Krovyak A., Getman O. and others. But the peculiarities of bilateral economic relations of Ukraine exactly with the Republic of Cyprus as one of the strategic partners of the country are not of so much attention in the national scientific research papers.